

Oslo, 18.10.2023

Innspill til budsjettforslag for 2024 – Energi- og miljøkomiteen

Stortingets og regjeringens mål om at «*Friluftslivet sin posisjon skal takast vare på og utviklast vidare gjennom varetaking av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområde og stimulering til auka friluftslivsaktivitet for alle*» står fast.

Men det er lite i forslaget til statsbudsjett for 2024 som tyder på at det er et viktig mål å nå for regjeringen, da det i realiteten er en reell nedgang på de fleste områder. Det er også lite i det foreslåtte budsjettet som tyder på at regjeringen tar naturkrisen og den internasjonale naturavtalen på alvor.

Friluftslivets år 2025

Stortinget og regjeringen er enige om at det skal være en nytt Friluftslivets år i 2025 (FÅ25). Året er forankret i regjeringens Handlingsplan for friluftsliv (2018), og målet er at en felles kraftsamling fra organisasjoner, det offentlige, private og den enkelte fører til økt friluftslivsaktivitet for flere – på kort og lang sikt.

I tillegg til at bredere rekruttering til friluftslivet og økt aktivitet er mål i seg selv, er det også mål om at dette vil skape sterkere engasjement for å ta vare på naturen, samt at det vil bidra til bedret folkehelse og redusert sosial ulikhet. Lavterskel aktivitet, nærnatur og bærekraftig friluftsliv vil være viktige stikkord. Norsk Friluftsliv er glad for at regjeringen følger opp planleggingen av FÅ25 i budsjettforslaget for 2024, men dessverre er det satt 750.000 mindre enn det Norsk Friluftsliv svært nøkternt har budsjettet med for å forberede året på en god måte. I budsjettforslaget er det satt av 3,5 millioner kroner. Et nedskalert budsjett vil gi mindre mulighet for mobilisering av andre aktører enn friluftslivets organisasjoner, mindre samarbeid og markedsføring av året.

- *Norsk Friluftsliv ber Energi- og miljøkomiteen øke tilskuddet til forberedelse av Friluftslivets år 2025 til 4,25 millioner kroner (Kap. 1420- Post 78 Friluftslivsformål, Andre friluftslivstilskot).*

I budsjettforslaget er det også lagt inn en tilsagnsfullmakt på 25 millioner kroner for høsten 2024 til aktivitet i forbindelse med FÅ25. Denne tilsagnsfullmakten er Norsk Friluftsliv glad for, men vi er bekymret dersom midlene bare flyttes fra andre gode tiltak. Vi ber derfor komiteen sikre at dette er friske midler, slik at disse midlene ikke tas fra Post 78 Friluftslivsformål i budsjettet for 2025.

- *Norsk Friluftsliv ber Energi- og miljøkomiteen understreke at denne tilsagnsfullmakten på 25 millioner kroner til aktivitet i forbindelse med Friluftslivets år 2025 er friske midler.*

Behov for å styrke natur- og friluftslivsforvaltningen

Verden står overfor to eksistensielle menneskeskaptet kriser, tap av naturmangfold og klimaendringer. I september i fjor kom det en NINA-rapport som har estimert at det er satt av 1479 km² til tomtereserver for fritidsbebyggelse i norske kommuner og for ganske nøyaktig et år siden fikk vi den alarmerende nyheten om at verdens dyrebestander har gått ned med nærmere 70 % siden 1970. Samtidig vet vi at det er stor mangel på fagkompetanse og kapasitet i mange kommuner innenfor arealforvaltning, natur og friluftsliv.

For snart et år siden fikk vi imidlertid den gledelige nyheten om at verdens land hadde blitt enig om en ambisiøs naturavtale, som Norge skrev under på, en avtale som blant annet forplikter oss til å sørge for et representativt vern av 30 % av arealene og ytterligere restaurerer 30 % av ødelagt natur.

Det er derfor både overraskende og skuffende at vi i budsjettforslaget ikke finner spor av ambisjoner om å følge opp naturavtalen og styrke forvaltningen av norsk natur i tråd med alvoret i naturkrisen og forpliktelsene i naturavtalen. Dessverre er det fortsatt slik at de store pengene går til tiltak som ødelegger eller forringer norsk natur, mens det kun går småpenger til å ivareta norsk natur.

Vi vil derfor igjen understreke behovet for å styrke kompetansen og kapasiteten i kommunene, gjennomføre planvask av gamle arealplaner i kommunene, utvikle forvaltningsrelevante arealregnskap på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, sikring av viktige friluftsområder, sørge for et representativt vern av norsk natur og trappe opp restaureringen av ødelagt natur. I tillegg bør det settes et nasjonalt mål om arealnøytralitet.

- *Norsk Friluftsliv ber Energi- og miljøkomiteen sørge for et budsjett for 2024, som vesentlig styrker kompetansen om arealforvaltning, natur og friluftsliv i kommunene, sikrer gjennomføring av planvask i kommunene og utvikler et forvaltningsrelevant arealregnskap, samt sørge for nok midler til blant annet sikring og forvaltning av friluftsområder, frivillig vern av skog og restaurering av natur, herunder Oslofjorden, til at dette kommer opp på et nivå som gjenspeiler alvoret i naturkrisa.*

Oslofjorden - en fjord i krise

Fiskedød og forråtnelse høres ut som en vond drøm, men er dessverre virkeligheten i Oslofjorden.

Det ser ut til å være stor enighet om de to viktigste tiltakene for å redde fjorden: (1) tilstrekkelig rensing av næringsstoffer (nitrogen og fosfor) fra kommunale avløp, og (2) tilstrekkelig rensing av de samme næringsstoffene fra landbruket.

For å unngå en usystematisk og tilfeldig utbygging av kommunale renseanlegg mener vi staten må koordinere utbyggingsprosessen. Kommunene må slippe å konkurrere om kompetanse og kapasitet for å prosjektere og bygge.

I regjeringens forslag til budsjett for 2024 er det satt av 12,4 millioner kroner i tilskudd til kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av renseanlegg. Dette er langt mindre enn behovet.

- *Norsk Friluftsliv ber Energi- og miljøkomiteen sørge for at staten tar et langt større ansvar for å koordinere utbyggingsprosessen av kommunale renseanlegg og øke budsjettet til dette til et nivå som står i forhold til den alvorlige situasjonen i Oslofjorden.*